

UKNF

URZĄD
KOMISJI
NADZORU
FINANSOWEGO

Informacja o sytuacji banków spółdzielczych i zrzeszających
po I kwartale 2020 r.

Warszawa, wrzesień 2020 r.

1 Najważniejsze spostrzeżenia i wnioski

1.1 Banki spółdzielcze

Na koniec marca 2020 r. działało 535 banków spółdzielczych, w tym 326 było członkami systemu ochrony IPS BPS, a 193 IPS SGB.

Poza IPS w marcu funkcjonowało 16 banków, w tym 11 posiadało fundusze własne na koniec marca 2020 r. przekraczające równowartość 5 mln euro.

Analiza niniejsza uwzględnia 534 banki spółdzielcze działające w marcu 2020 r. – bez Banku Spółdzielczego w Przemkowie (IPS SGB) przejętego przez SGB-Bank SA z dniem 30 kwietnia 2020 r. w ramach procesu przymusowej restrukturyzacji. Ponadto, analiza nie uwzględnia Podkarpackiego Banku Spółdzielczego w Sanoku (poza IPS), przejętego w ramach procesu przymusowej restrukturyzacji przez Bank Nowy BFG SA w styczniu 2020 r.

Wynik finansowy netto banków spółdzielczych zmniejszył się w stosunku do marca 2019 r. o 3,2% (do 220,2 mln zł). Stratę netto w łącznej kwocie 1,9 mln zł poniosły 4 banki.

Głównym czynnikiem wzrostu wyniku netto był wynik odsetkowy, zaś czynnikiem pomniejszającym wynik netto były koszty operacyjne (koszty administracji + amortyzacja).

Należności banków spółdzielczych od sektorów niefinansowego i samorządowego wzrosły w stosunku do marca 2019 r. o 4,3% do 77,5 mld zł (w całym sektorze bankowym o 5,6%).

Utrzymuje się dobra jakość należności od osób prywatnych, w tej grupie klientów należy zasygnalizować jakość kredytów mieszkaniowych, w których udział należności zagrożonych wyniósł w marcu 2020 r. 1,3% (w marcu 2019 r. 1,5%). Należy jednak zauważyć, że jest to portfel o wysokiej dynamice wzrostu.

Kredyty mieszkaniowe stanowiły 64,8% kredytów dla osób prywatnych. Ich saldo wynosiło na koniec marca 2020 r. 12,9 mld zł (19,2% kredytów dla sektora niefinansowego), z czego 12,0 mln zł było denominowane w walutach obcych.

Jakość należności banków spółdzielczych od sektora niefinansowego i jednostek samorządu terytorialnego w stosunku do marca 2019 r. nie zmieniła się istotnie: udział należności zagrożonych zmalał o 0,1 pp i wyniósł 7,2%.

Udział należności zagrożonych w należnościach od sektora niefinansowego również nie zmienił się istotnie i wyniósł w marcu 2020 r. 8,4%, czyli o 0,1 pp więcej niż w marcu 2019 r.

Poziom wyrezerwowania należności od sektora niefinansowego zwiększył się z 44,7% do 46,4%.

Depozyty w bankach spółdzielczych wzrosły w stosunku do marca 2019 r. o 6,9%, (w sektorze bankowym o 10,8%) do 135,2 mld zł.

Fundusze własne banków spółdzielczych w stosunku do marca 2019 r. wzrosły o 3,9% do 12,4 mld zł.

Łączny współczynnik kapitałowy banków spółdzielczych wyniósł w marcu 2019 r. 17,8%, zaś w marcu 2020 r. 18,0%, natomiast współczynnik Tier I 17,0% w marcu 2019 r. i 17,3% w marcu 2020 r.

Fundusze własne wyższe niż równowartość 5 mln euro posiadały w marcu 2020 r. 192 banki wobec 180 w marcu 2019 r.

1.2 Banki zrzeszające

Wg stanu na koniec marca 2020 r. funkcjonowały 2 banki zrzeszające: Bank Polskiej Spółdzielczości S.A. w Warszawie oraz SGB-Bank S.A. w Poznaniu. Banki te, na koniec marca 2020 r., wykazały łącznie stratę netto w kwocie (-) 29,1 mln zł.

Należności brutto banków zrzeszających od sektora niefinansowego i samorządowego wzrosły w stosunku do marca 2019 r. o 6,3% i wyniosły 14,6 mld zł, zaś w przypadku samego sektora niefinansowego zmniejszyły się o 6,2%, do 9,9 mld zł.

W stosunku do marca 2019 r. nastąpiła poprawa jakości należności banków zrzeszających od sektora niefinansowego oraz samorządów.

Zmniejszył się natomiast – w niewielkim stopniu – poziom wyrezerwowania należności od sektora niefinansowego.

Depozyty w bankach zrzeszających wzrosły w stosunku do marca 2019 r. o 20,2% (tj. o 6,6 mld zł, do 39,4 mld zł). Są one silnie skorelowane z depozytami składanymi przez banki zrzeszone.

Fundusze własne banków zrzeszających na koniec marca 2020 r. były wyższe o 16,8% niż w marcu 2019 r. i wyniosły 2,0 mld zł. Kapitał Tier I stanowił 69,2% funduszy własnych (75,6% w marcu 2019 r.).

Dane liczbowe

Szczegółowe dane liczbowe sektora banków spółdzielczych (łącznie z bankami usuniętymi z analizy) dostępne są na stronie Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego:

https://www.knf.gov.pl/publikacje_i_opracowania w zakładce dane statystyczne.

2 Charakterystyka ogólna sektora banków spółdzielczych

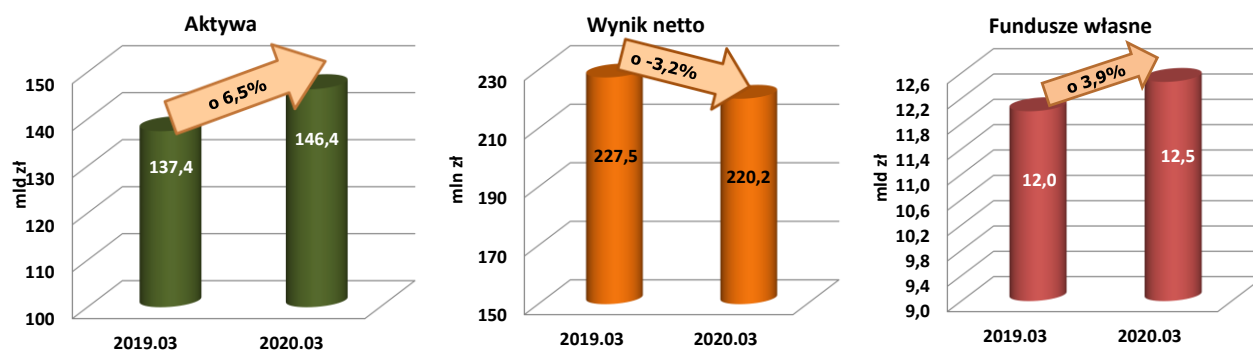
Na koniec marca 2020 r. działało 535 banków spółdzielczych, w tym 326 było członkami systemu ochrony IPS BPS, a 193 IPS SGB.

Poza IPS funkcjonowało 16 banków, w tym 11 posiadało fundusze własne na koniec marca 2020 r. przekraczające równowartość 5 mln euro.

Analiza niniejsza uwzględnia 534 banki spółdzielcze działające w marcu 2020 r. – bez Banku Spółdzielczego w Przemkowie (IPS SGB) przejętego przez SGB-Bank SA z dniem 30 kwietnia 2020 r. w ramach procesu przymusowej restrukturyzacji. Ponadto, analiza nie uwzględnia Banku Podkarpackiego Banku Spółdzielczego w Sanoku (poza IPS), przejętego w ramach procesu przymusowej restrukturyzacji przez Bank Nowy BFG SA w styczniu 2020 r.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami ustawy z dnia 7 grudnia 2000 r. o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu się i bankach zrzeszających (j.t.: Dz.U.2020.449) dotychczasowe umowy zrzeszenia przestały już obowiązywać w przypadku banków spółdzielczych pozostających poza IPS: w dniu 23 listopada 2018 r. wygasła umowa zrzeszenia SGB-Banku S.A., a 31 grudnia 2018 r. Banku Polskiej Spółdzielczości S.A. Oznacza to koniec 36-miesięcznego okresu przejściowego, o którym mowa w art. 22b ust. 12 ww. ustawy. Po zakończeniu wymienionego okresu przejściowego banki, które posiadają fundusze własne o równowartości 5 mln euro oraz nie są uczestnikami IPS i nie uzyskały samodzielności przed upływem okresu przejściowego stają się samodzielne z mocy w/w ustawy, w szczególności nie jest wymagana zgoda KNF na ich samodzielną działalność. Nie wyklucza to ich przystąpienia do IPS.

Wykres 2.1 Zmiany podstawowych wielkości charakteryzujących banki spółdzielcze

Tabl. 2.1 Wybrane wskaźniki banków spółdzielczych

	ROA (%)	ROE (%)	C/I (%)	aktywa / zatrudnienie (tys. zł)	wynik finansowy netto / zatrudnienie (tys. zł)	koszty pracy / zatrudnienie (tys. zł)	TCR (%)	Wsp. Tier I (%)	udział należności zagrożonych w należnościach od sektora niefinansowego (%)	poziom wyrezerwowania należności z utratą wartości od sektora niefinansowego (%)	relacja kredyty / depozyty - sekt. niefinans. (%)
2019.03	0,7	7,4	65,5	4,5	30,1	68,8	17,8	17,0	8,3	44,7	57,5
2020.03	0,6	6,8	67,2	4,9	29,5	72,4	18,0	17,3	8,4	46,4	56,2

Zwracają uwagę spadek ROE netto (w I kw. każdego roku wskaźnik ten jest najwyższy), wzrost kosztów zatrudnienia oraz wzrost współczynników wypłacalności związany ze spadkiem relacji kredyty/depozyty w sektorze niefinansowym.

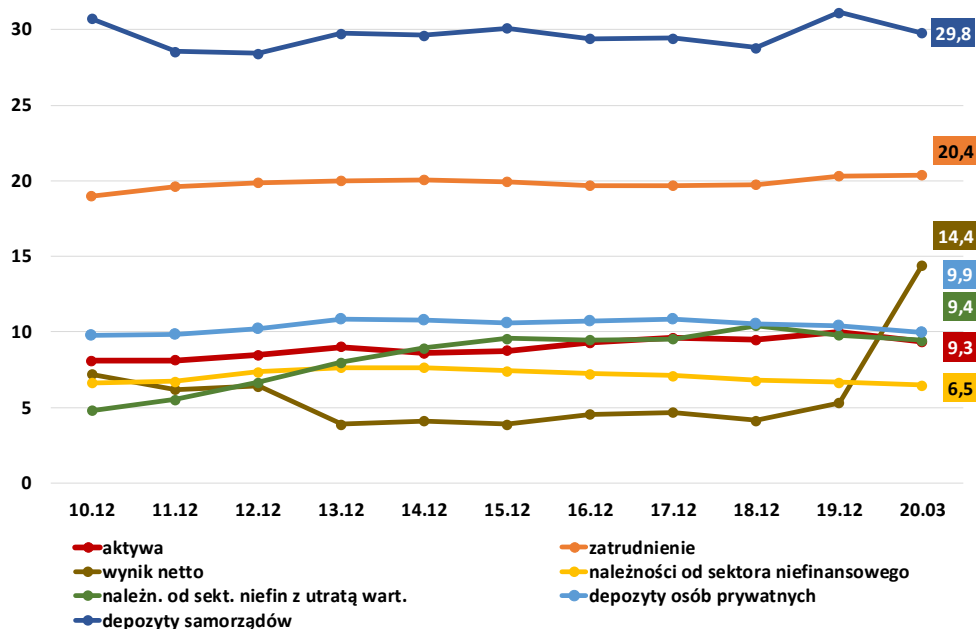
2.1 Sektor spółdzielczy na tle sektora bankowego

Sektor spółdzielczy ma dość stabilny udział w rynku bankowym (pod względem aktywów, zatrudnienia, depozytów sektora niefinansowego i samorządów, należności od sektora niefinansowego).

Sektor spółdzielczy ma nieproporcjonalnie duży udział w zatrudnieniu w stosunku do aktywów. Wynika to z faktu, iż jest on rozproszony, a banki działają w mniejszej skali niż banki komercyjne. Poszczególne funkcje są powielane w każdym banku.

Duży przyrost udziału sektora spółdzielczego w wyniku netto w marcu 2020 r. spowodowany był znacznym spadkiem wyniku netto w bankach komercyjnych spowodowanym zmniejszeniem wyniku pozaodsetkowego oraz dużym przyrostem odpisów na aktywa.

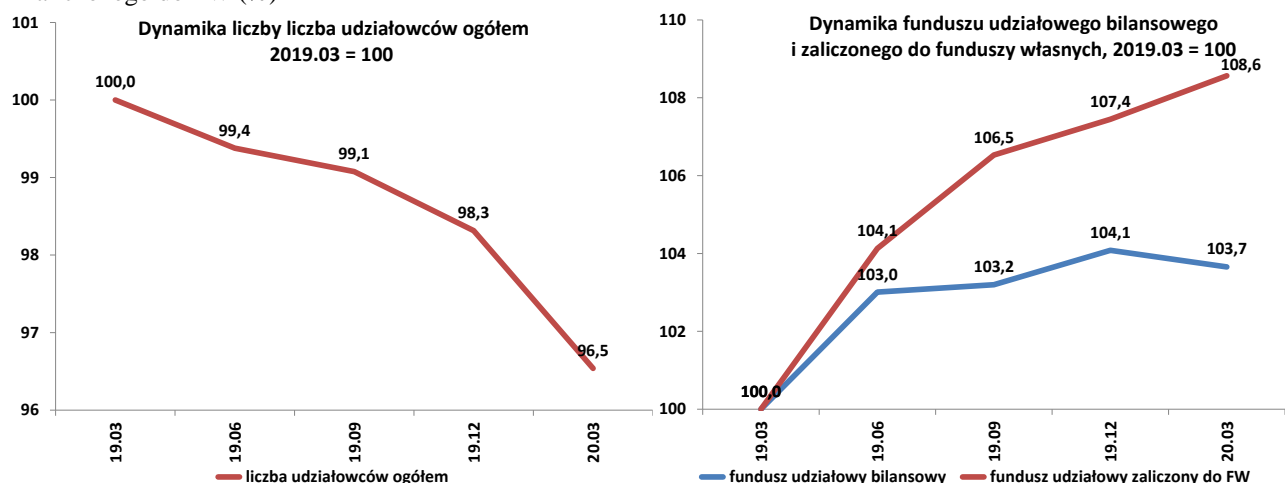
Wykres 2.2 Udziały sektora spółdzielczego (banki spółdzielcze i zrzeszające) w podstawowych wielkościach sektora bankowego (%)

2.2 Udziałowcy i fundusz udziałowy

Fundusz udziałowy bilansowy banków spółdzielczych wyniósł na koniec marca 2020 r. 509 mln zł, natomiast zaliczony do funduszy CET1 450 mln zł, tj. 88,5% funduszu bilansowego.

Wykres 2.3 Dynamika liczby udziałowców banków spółdzielczych oraz funduszu udziałowego bilansowego i zaliczonego do FW (%)

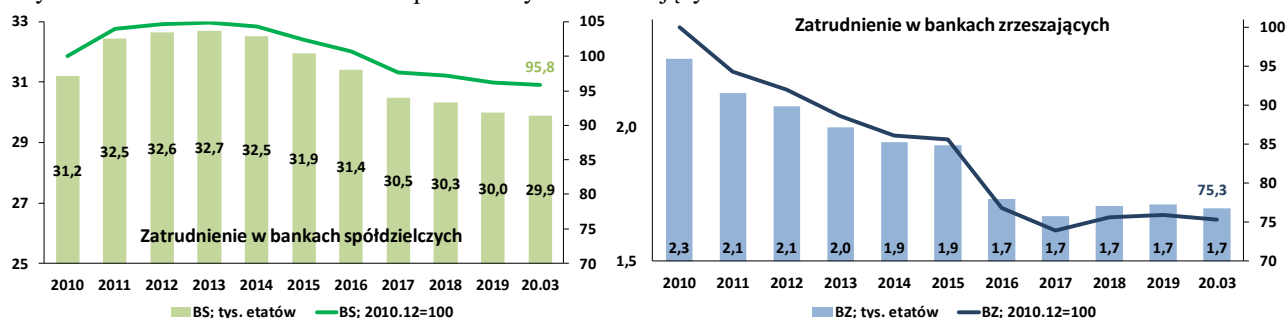
2.3 Zatrudnienie i placówki

Zatrudnienie w bankach spółdzielczych i zrzeszających powoli zmniejsza się (w bankach spółdzielczych począwszy od 2013 r.), w ciągu I kwartału 2020 r. zmniejszyło się o 108 etatów (o 0,4%). Trzeba zwrócić uwagę (por. wykres 2.2), że udział zatrudnienia w sektorze bankowości spółdzielczej w sektorze bankowym ogółem jest dwukrotnie większy niż udział aktywów sektora spółdzielczego w aktywach sektora bankowego ogółem.

Przeciętne zatrudnienie wyniosło 56,0 etatu.

Liczba placówek (bez central) w ciągu I kw. 2020 r. zmniejszyła się o 129 (z 3747 do 3618).

Wykres 2.4 Zatrudnienie w bankach spółdzielczych i zrzeszających w okresie od 2010 r.

3 Banki spółdzielcze

Suma bilansowa banków spółdzielczych wzrosła, w stosunku do marca 2019 r., o 6,5% (o 8,9 mld zł), do 146,4 mld zł (suma bilansowa całego sektora bankowego wzrosła o 9,1%).

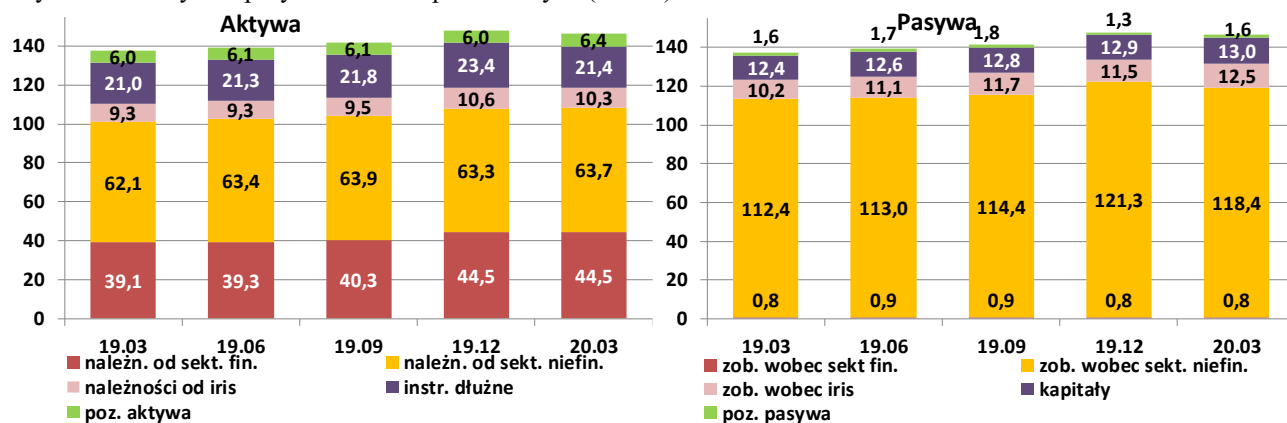
Podstawowymi zmianami po stronie pasywów w bankach spółdzielczych były¹:

- wzrost zobowiązań wobec sektora niefinansowego o 6,0 mld zł;
- wzrost zobowiązań wobec sektora instytucji rządowych i samorządowych o 2,4 mld zł;
- wzrost kapitałów o 0,6 mld zł.

Spśród zmian w aktywach banków spółdzielczych wskazać należy:

- wzrost należności od sektora finansowego o 5,4 mld zł;
- wzrost należności od sektora niefinansowego o 1,7 mld zł;
- wzrost należności od sektora instytucji rządowych i samorządowych o 1,0 mld zł.
- wzrost instrumentów dłużnych o 0,4 mld zł.

Wykres 3.1 Aktywa i pasywa banków spółdzielczych (mld zł)

3.1 Kredyty i inne należności brutto banków spółdzielczych

Należności brutto banków spółdzielczych od trzech sektorów (finansowego, niefinansowego oraz rządowego i samorządowego) wzrosły o 7,9% (w całym sektorze bankowym o 8,7%), ze 117,4 mld zł do 126,6 mld zł.

¹ Ewentualne różnice pomiędzy danymi z zestawienia a danymi na wykresach spowodowane są zaokrągleniami.

Tabl. 3.1 Banki spółdzielcze – struktura i dynamika kredytów i innych należności brutto ogółem oraz udział należności zagrożonych brutto

	Kredyty i inne należności brutto (mld zł)		Struktura i dynamika należności brutto (%)			Należności zagrożone brutto (%)				
						udział należności zagrożonych		struktura należności zagrożonych		dynamika 19.03=100
	19.03	20.03	19.03	20.03	dynamika 19.03=100	19.03	20.03	19.03	20.03	
monetarne instytucje fin.	39,4	44,6	33,6	35,2	113,0	0,0	0,0	0,0	0,0	172,9
pozostałe instytucje fin.	0,6	0,7	0,6	0,6	110,7	2,6	5,1	0,3	0,7	218,0
sektor niefinansowy	64,7	66,5	55,1	52,5	102,9	8,3	8,4	99,4	99,2	103,0
sektor samorządowy	9,6	11,0	8,2	8,7	114,0	0,1	0,1	0,2	0,2	64,9
sektor rządowy i FUS	3,0	3,8	2,6	3,0	126,5	0,0	0,0	0,0	0,0	427,7
Razem	117,4	126,6	100,0	100,0	107,9	4,6	4,4	100,0	100,0	103,3

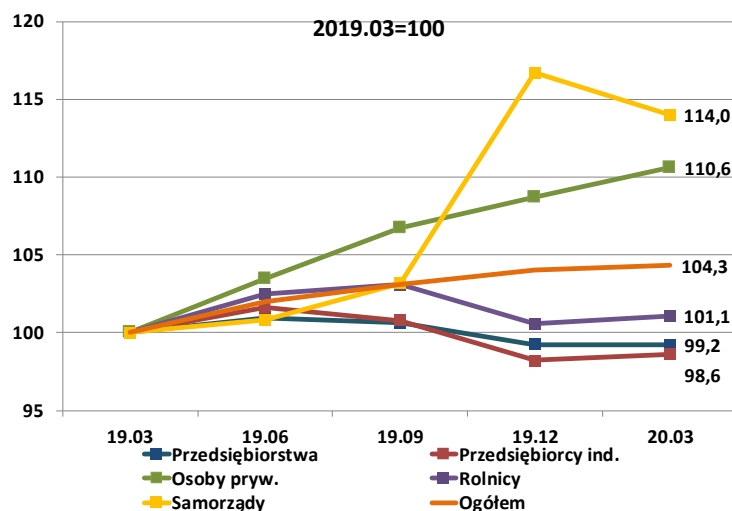
Zauważyć trzeba, że należności zagrożone w portfelu kredytów od sektora niefinansowego stanowiły 99,2% wszystkich należności zagrożonych całego portfela kredytowego. Jednocześnie dynamika należności ogółem wyprzedzała dynamikę należności zagrożonych (odpowiednio 107,9% i 103,3%). W przypadku sektora niefinansowego obydwie dynamiki wynoszą odpowiednio: 102,9% i 103,0%.

3.1.1 Kredyty i inne należności brutto od sektorów niefinansowego i samorządowego

Należności banków spółdzielczych od sektorów niefinansowego i samorządowego wzrosły w stosunku do marca 2019 r. o 4,3% do 77,5 mld zł (w całym sektorze bankowym o 5,6%).

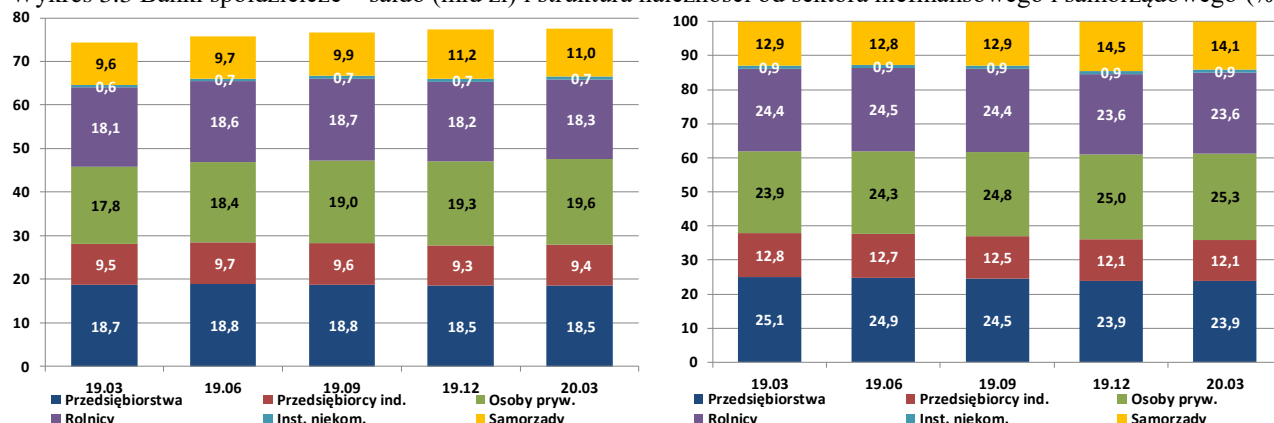
Zmniejszenie w I kw. 2020 r. należności od samorządów ma charakter sezonowy, najwyższy poziom osiągają one w IV kw. każdego roku. Trzeba też zauważyć znaczący wzrost należności od osób prywatnych. Oba te zjawiska świadczą o próbie przeorientowania polityki kredytowej przez banki spółdzielcze. Jest to zjawisko obserwowane od dłuższego czasu i świadczy o zwiększającym się zainteresowaniu banków spółdzielczych tymi rynkami.

Wykres 3.2 Banki spółdzielcze – dynamika należności od podmiotów sektora niefinansowego i samorządowego, 2019.03 = 100

Należy dodać, że 65,9% kredytów dla osób prywatnych to kredyty mieszkaniowe. Ich saldo wynosiło na koniec marca 2020 r. 12,9 mld zł (19,5% kredytów dla sektora niefinansowego), z czego 9,5 mln zł było denominowane w walutach obcych.

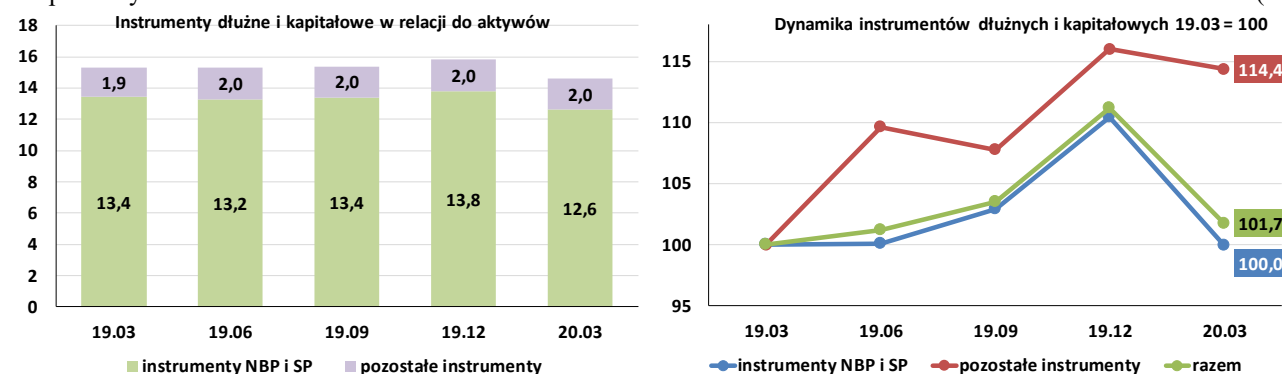
Wykres 3.3 Banki spółdzielcze – saldo (mld zł) i struktura należności od sektora niefinansowego i samorządowego (%)

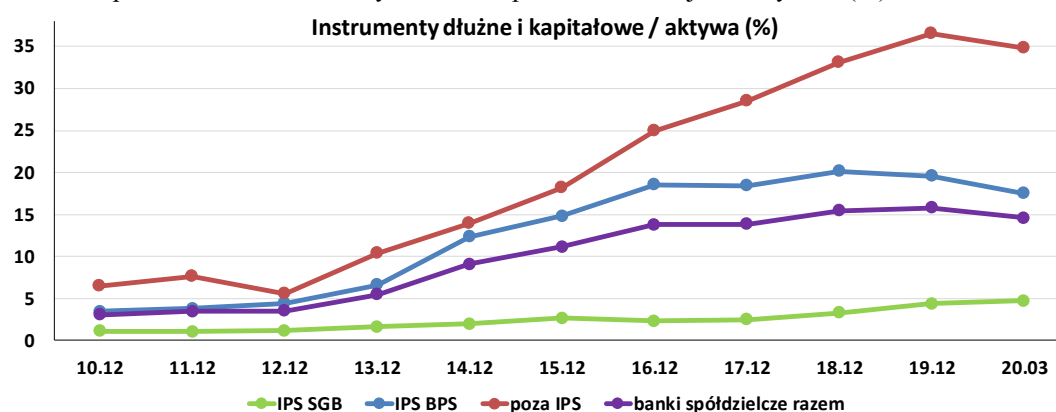
3.2 Instrumenty dłużne

Instrumenty dłużne w bankach spółdzielczych (również w bankach zrzeszających) – zwłaszcza bony NBP i obligacje SP – pełnią głównie rolę zabezpieczenia płynności. Niemniej na ich poziom w relacji do aktywów wyraźny wpływ ma również popyt na kredyt w terenie działania zrzeszonych banków spółdzielczych. Banki spółdzielcze w IPS BPS posiadają kilkakrotnie więcej instrumentów dłużnych – w relacji do aktywów – niż banki spółdzielcze w IPS SGB. Obrazuje to wykres 3.5 poniżej. Banki spółdzielcze w IPS SGB zabezpieczają swoją płynność głównie lokatami w banku zrzeszającym.

Wykres 3.4 Banki spółdzielcze – dynamika (2019.03 = 100) oraz udział w aktywach instrumentów dłużnych i kapitałowych (%)

Wykres 3.5 Banki spółdzielcze – instrumenty dłużne i kapitałowe w relacji do aktywów (%)

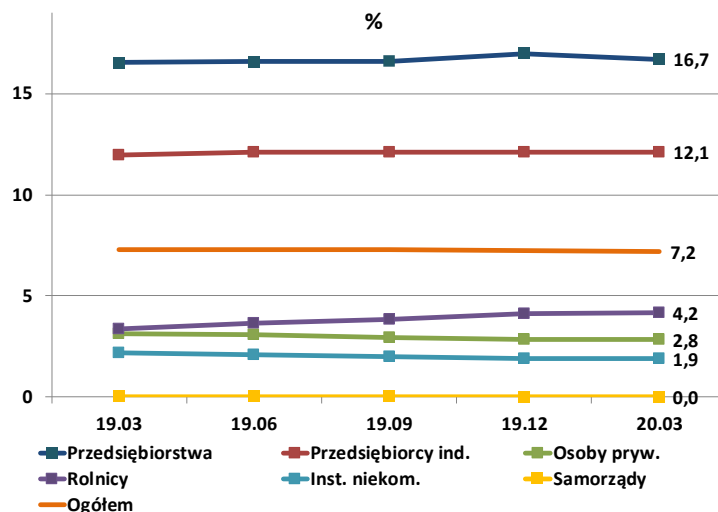
Trzeba dodać, że spadek udziału instrumentów dłużnych w aktywach w I kw. 2020 r., zwłaszcza w bankach zrzeszonych w BPS SA oraz w bankach niezrzeszonych, miał charakter przejściowy: w kwietniu i maju 2020 r. zaobserwowano jego ponowny wzrost. Banki spółdzielcze zapewne zaczęły traktować instrumenty Skarbu Państwa oraz NBP bardziej jako element podtrzymujący płynność, niż jako źródło przychodu.

3.3 Jakość należności od sektora niefinansowego i jednostek samorządu terytorialnego

Jakość należności banków spółdzielczych od sektora niefinansowego i jednostek samorządu terytorialnego w stosunku do marca 2019 r. nie zmieniła się istotnie: udział należności zagrożonych zmalał o 0,1 pp i wyniósł 7,2%.

Udział należności zagrożonych w należnościach od sektora niefinansowego również nie zmienił się istotnie i wyniósł w marcu 2020 r. 8,4%, czyli o 0,1 pp więcej, niż w marcu 2019 r.

Wykres 3.6 Banki spółdzielcze – udział należności zagrożonych w należnościach sektora niefinansowego i samorządowego – według podmiotów (%)

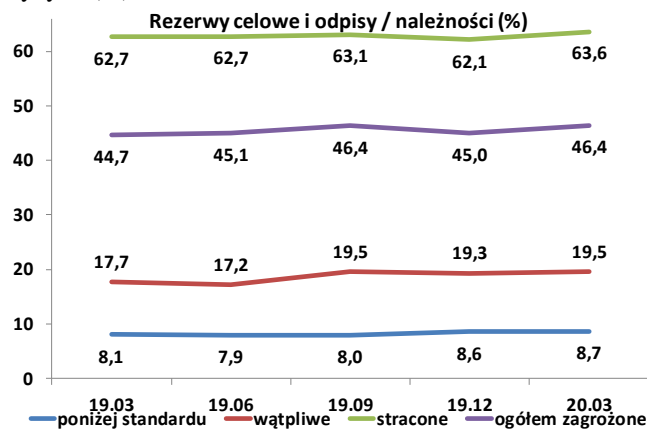

Utrzymuje się dobra jakość należności od osób prywatnych, w tej grupie klientów należy zasygnalizować jakość kredytów mieszkaniowych, w których udział należności zagrożonych wyniósł w marcu 2020 r. 1,3% (w marcu 2019 r. 1,5%). Należy jednak zauważyć, że jest to portfel o wysokiej dynamice wzrostu.

3.3.1 Rezerwy celowe oraz odpisy na należności zagrożone

Rozporządzenie Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 12 października 2017 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków, spowodowało istotne zwiększenie poziomu wyrezerwowania należności z utratą wartości od sektora niefinansowego, począwszy od grudnia 2017 r. Wynikiem rozporządzenia było zwiększenie podstawy tworzenia rezerw celowych o odsetki zastrzeżone, a w konsekwencji utworzenie odpisów aktualizujących na te odsetki, czego do tej pory banki stosujące zasady PSR nie robiły. Powyższa zmiana wpłynęła także korzystnie na wyniki banków spółdzielczych, gdyż odsetki zastrzeżone nie stanowiły przychodu banku a obecnie są zaliczane do przychodów odsetkowych. Stosowny odpis na te odsetki jest tworzony zgodnie z przepisami powyższego rozporządzenia w odpowiednim procencie w zależności od grupy ryzyka danej należności. Zauważyć należy, że część banków spółdzielczych nadal tworzy ww. odpisy w kwocie odpowiadającej 100% naliczonych odsetek. W tych przypadkach ww. zmiana nie miała wpływu na wyniki tych banków. Niezależnie od powyższych zmian wskazać należy, że średni poziom wyrezerwowania w sektorze stale rośnie.

Wykres 3.7 Banki spółdzielcze – relacja rezerw celowych oraz odpisów aktualizujących do należności od sektora niefinansowego wg kategorii ryzyka (%)

W stosunku do banków o najniższym poziomie wyrezerwowania należności, skierowane zostały wystąpienia nadzorcze z żądaniem przekazania informacji umożliwiającej weryfikację formalnej poprawności działań podjętych przez banki w tym zakresie. Tego typu działania podejmowane są również w trakcie aktualizacji kwartalnych ocen BION.

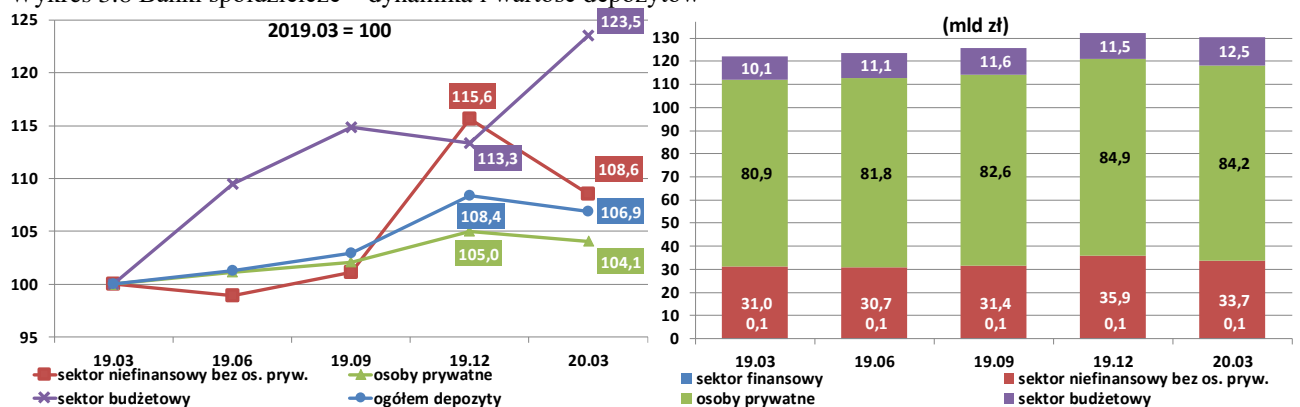
Należy w tym miejscu wspomnieć, że KNF wystąpiła do Ministerstwa Finansów o zmianę rozporządzenia w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków w sprawie przedłużenia terminów możliwości obniżania podstawy tworzenia rezerw celowych o stosowane zabezpieczenia. Spowodowane jest to długotrwałymi postępowaniami sądowymi w przypadku niespłaconych należności, co powoduje przekroczenia tych terminów i – w konsekwencji – konieczność utworzenia przez banki rezerw celowych równych należnościom pozostałym do spłacenia, co oznacza zmniejszenie wyników banków, a w wielu przypadkach straty.

Konieczne zmiany zostały dokonane w Rozporządzeniu Ministra Finansów z dnia 16 kwietnia 2020 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków.

3.4 Depozyty banków spółdzielczych

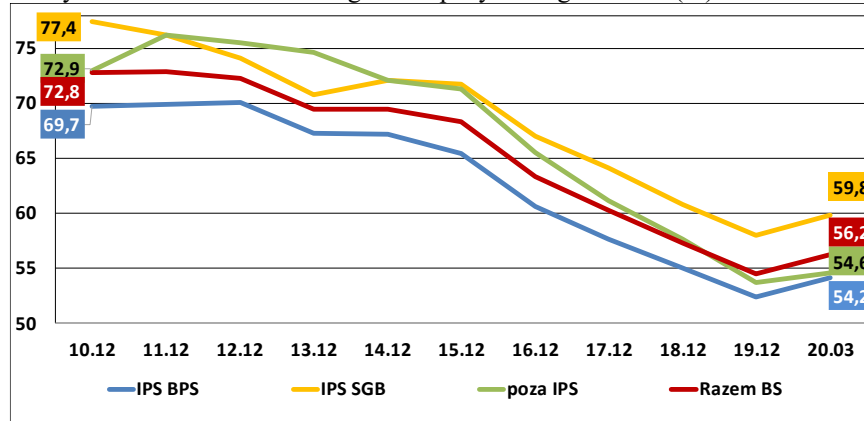
Depozyty w bankach spółdzielczych wzrosły w stosunku do marca 2019 r. o 6,9%, (w sektorze bankowym o 10,8%) do 135,2 mld zł.

Wykres 3.8 Banki spółdzielcze – dynamika i wartość depozytów

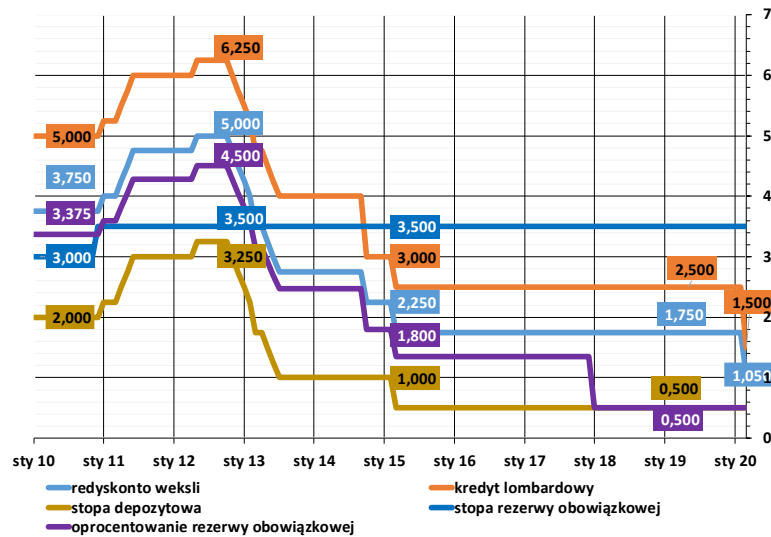
Największy wpływ na przyrost depozytów miały depozyty osób prywatnych – ich wzrost jest silnie skorelowany ze wzrostem depozytów ogółem. Było to związane ze wzrostem przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto od 2017 r., spadkiem bezrobocia oraz z wypłatami z programu 500+.

Wykres 3.9 Relacja kredytów sektora niefinansowego do depozytów tego sektora (%)

Nadwyżka depozytów nad kredytami jest lokowana w bankach zrzeszających oraz w instrumentach dłużnych. Należy dodać, że niewielki wzrost tej relacji, jaki nastąpił w I kw. 2020 r. miał charakter incydentalny: w kwietniu i maju 2020 r. wystąpił ponownie jej spadek.

Wykres 3.10 Stopy procentowe NBP w okresie styczeń 2010 r. – marzec 2020 r.

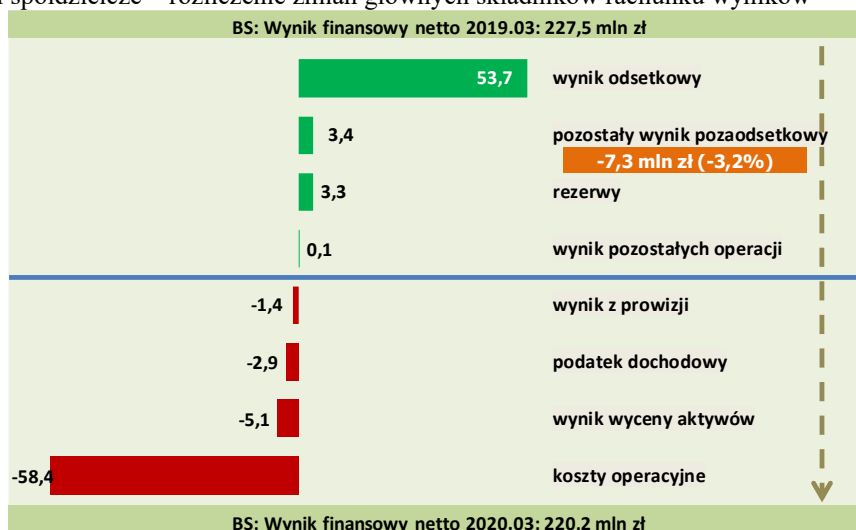

W marcu br. NBP obniżył wszystkie główne stopy o 50 p.b. w kolejnych miesiącach miały miejsce kolejne obniżki stóp, w sumie o 140 p.b. Ze względu na terminy przeszacowania stosowane w bankach wpływ obniżek stóp procentowych będzie widoczny w wynikach dopiero w późniejszych okresach (prawdopodobnie w III kwartale br.). Na koniec marca 2020 r. wyniki banków nie zawierają więc wpływu obniżenia stóp procentowych.

3.5 Wyniki finansowe i efektywność

Wynik finansowy netto banków spółdzielczych zmniejszył się w stosunku do marca 2019 r. o 3,2% (do 220,2 mln zł). Stratę netto w łącznej kwocie 1,9 mln zł ponieśli 4 banki.

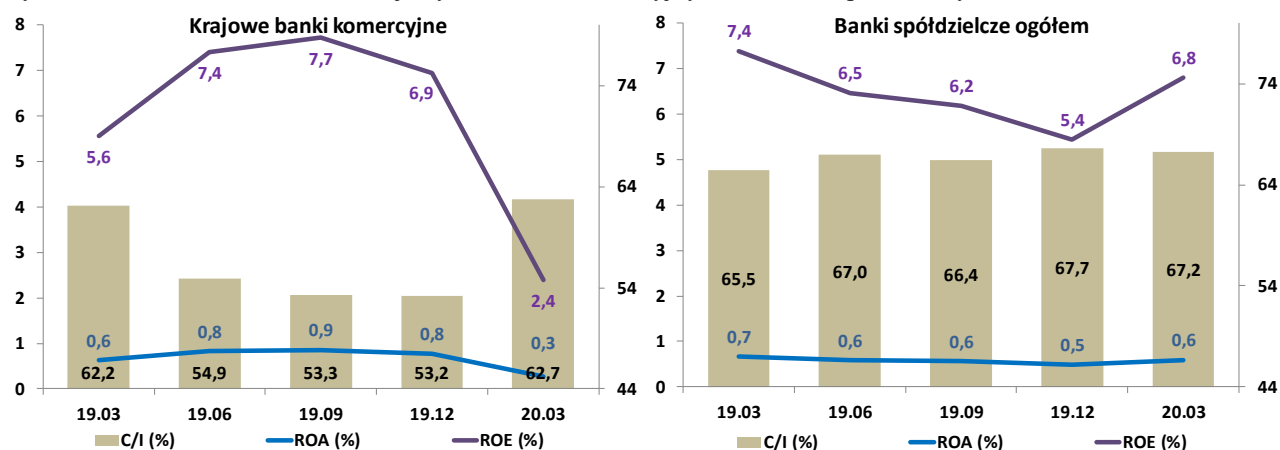
Wykres 3.11 Banki spółdzielcze – rozliczenie zmian głównych składników rachunku wyników

Głównym czynnikiem wzrostu wyniku netto był wynik odsetkowy, zaś czynnikiem pomniejszającym wynik netto były koszty operacyjne (koszty administracji + amortyzacja). W konsekwencji wynik netto zmniejszył się.

Największy wzrost kosztów spowodowały: koszty pracownicze +25,5 mln zł, koszty ogólnego zarządu +36,8 mln zł, w tym: wpłaty na rzecz BFG + 15,3 mln zł, koszty informatyczne +7,1 mln zł, usługi obce 3,3 mln zł, czynsze +2,3 mln zł.

Wykres 3.12 ROA, ROE oraz C/I krajowych banków komercyjnych i banków spółdzielczych

4 Banki zrzeszające

Suma bilansowa banków zrzeszających zwiększyła się od marca 2019 r. o 12,8% (o 5,8 mld zł, do 50,8 mld zł).

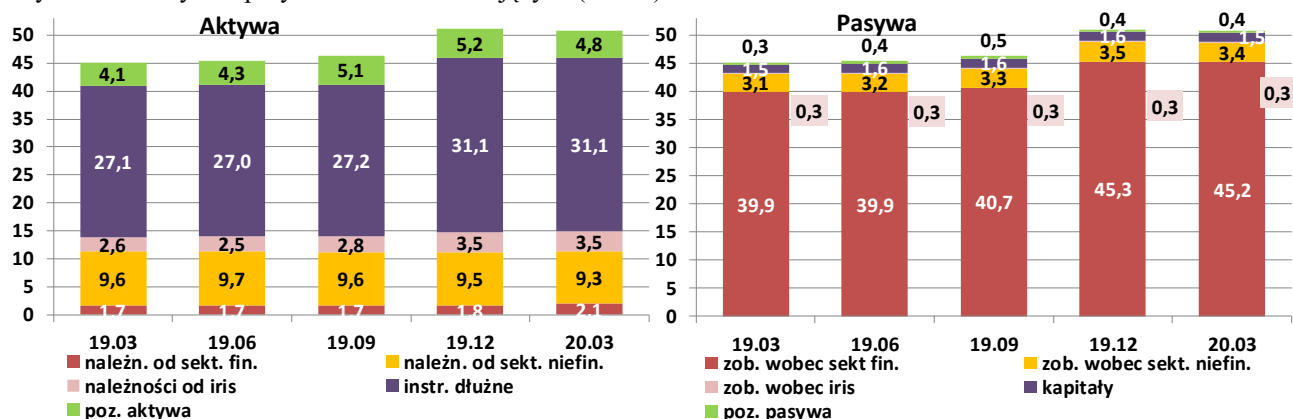
Główne zmiany po stronie pasywów to zwiększenie zobowiązań wobec sektora finansowego o 5,3 mld zł, zobowiązań wobec sektora niefinansowego o 0,3 mld zł oraz kapitału akcyjnego o 0,1 mld zł.

Spśród zmian w aktywach banków zrzeszających wskazać należy:

- zwiększenie instrumentów dłużnych o 4,0 mld zł;
- zwiększenie pozostałych aktywów o 0,7 mld zł (w tym kasa i operacje z NBP 0,7 mld zł);
- zwiększenie należności od instytucji rządowych i samorządowych o 0,9 mld zł;

- zmniejszenie należności od sektora niefinansowego o 0,3 mld zł.

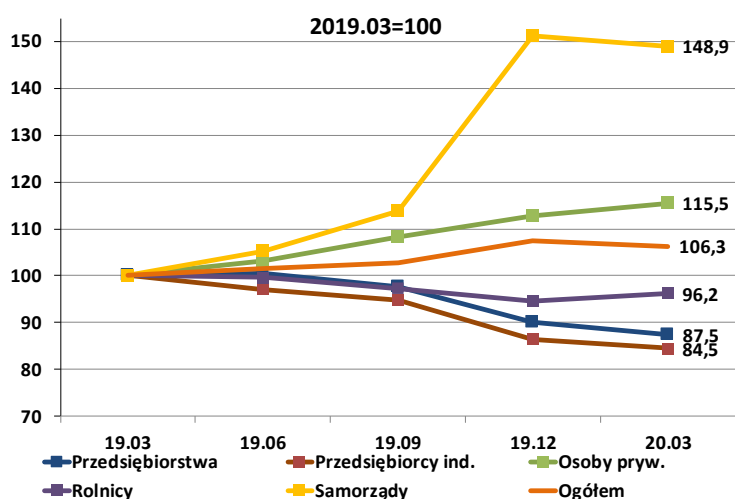
Wykres 4.1 Aktywa i pasywa banków zrzeszających (mld zł)

4.1 Kredyty i inne należności brutto od sektora niefinansowego i samorządowego

Należności brutto banków zrzeszających od sektora niefinansowego i samorządowego wzrosły w stosunku do marca 2019 r. o 6,3% i wyniosły 14,6 mld zł, zaś w przypadku samego sektora niefinansowego zmniejszyły się o 6,2%, do 9,9 mld zł.

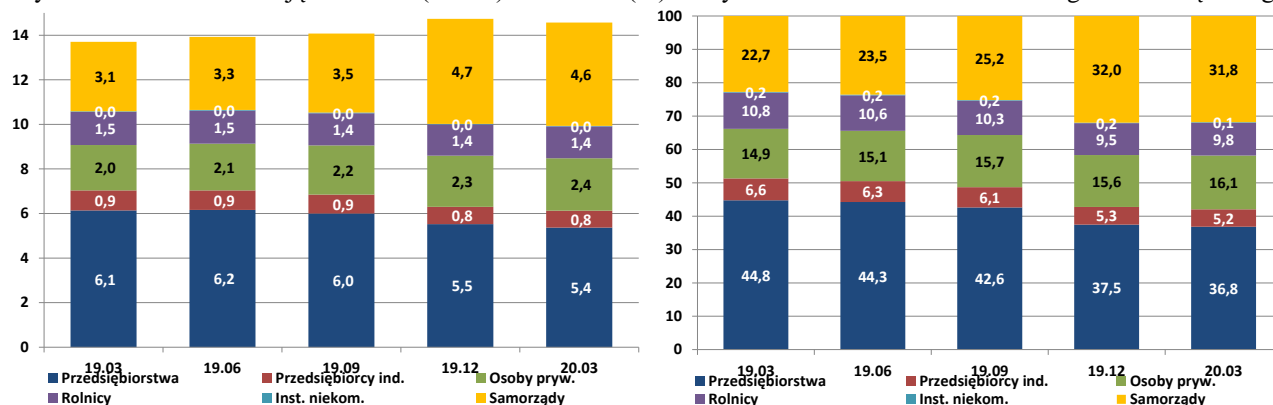
Wykres 4.2 Banki zrzeszające – dynamika należności od sektora niefinansowego i samorządowego wg podmiotów (2019.03 = 100)

W przypadku należności od sektora niefinansowego, podobnie jak w bankach spółdzielczych, najszybciej rosną należności od osób prywatnych.

Wysoka dynamika należności od samorządów spowodowana jest zwiększonym kredytowaniem samorządów.

Wykres 4.3 Banki zrzeszające – saldo (mld zł) i struktura (%) kredytów dla sektorów niefinansowego i samorządowego

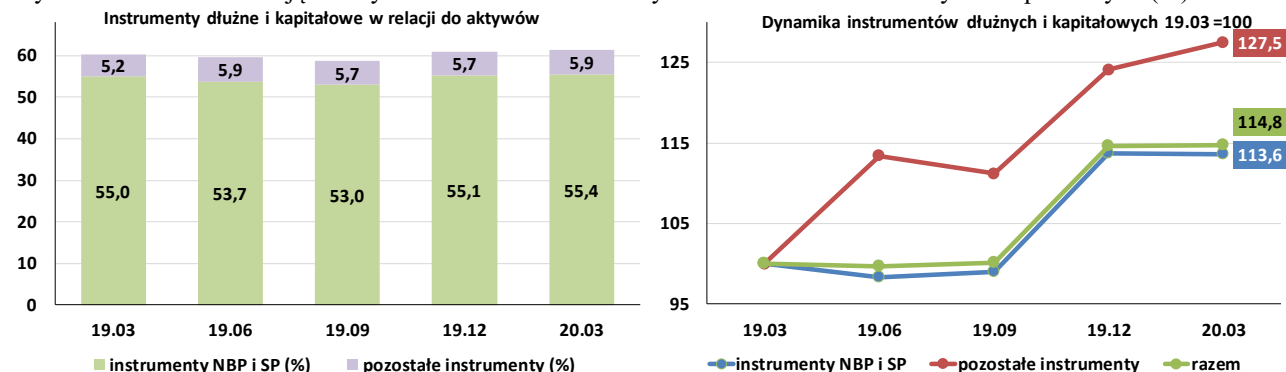
Jeśli chodzi o strukturę podmiotową, banki zrzeszające powielają strukturę banków spółdzielczych, zwłaszcza tych o aktywach większych niż 500 mln zł, przede wszystkim w przypadku finansowania przedsiębiorstw. Koncepcje dotyczące funkcjonowania zrzeszeń, szczególnie po utworzeniu systemów ochrony, zakładają stopniowe ograniczanie samodzielnej działalności kredytowej banków zrzeszających.

4.2 Instrumenty dłużne

Zmiany dwóch podstawowych składników bilansów banków zrzeszających (tzn. instrumentów dłużnych i kapitałowych oraz zobowiązań wobec sektora finansowego, czyli głównie wobec banków zrzeszonych) są ze sobą ściśle powiązane.

Instrumenty dłużne w bankach zrzeszających – zwłaszcza bony NBP i obligacje SP – pełnią głównie rolę zabezpieczenia płynności dla banków spółdzielczych zrzeszonych.

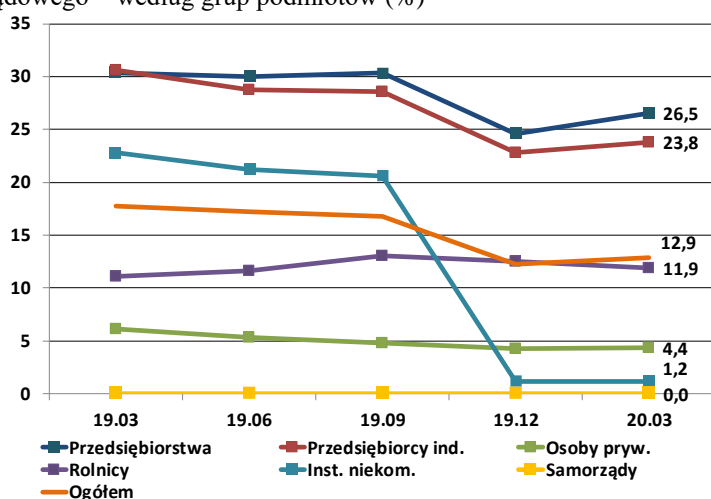
Wykres 4.4 Banki zrzeszające – dynamika oraz udział w aktywach instrumentów dłużnych i kapitałowych (%)

4.3 Jakość należności banków zrzeszających od sektora niefinansowego i samorządowego

Należności banków zrzeszających od sektora niefinansowego odznaczają się dużo gorszą jakością niż banków spółdzielczych.

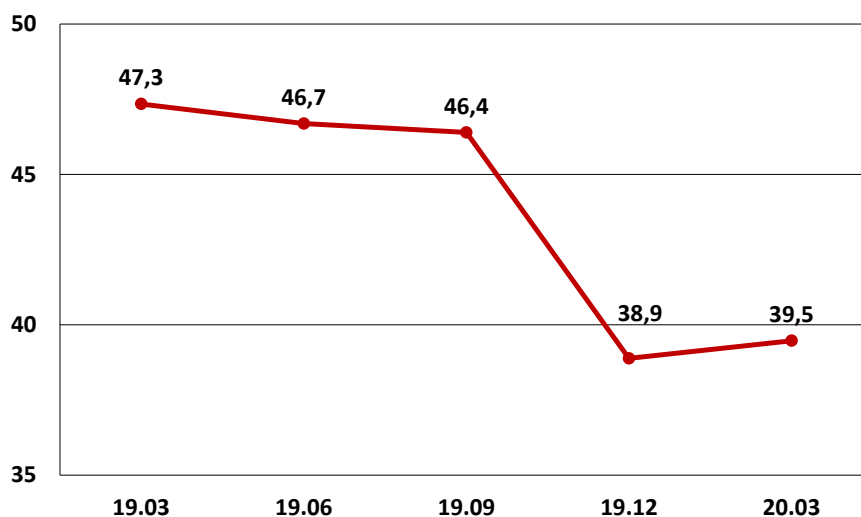
Wykres 4.5 Banki zrzeszające – udział należności ze stwierdzoną utratą wartości w należnościach od sektora niefinansowego i samorządowego – według grup podmiotów (%)

W stosunku do marca 2019 r. nastąpiła poprawa jakości należności banków zrzeszających od sektora niefinansowego oraz samorządów.

Zmniejszył się natomiast poziom wyrezerwowania należności od sektora niefinansowego.

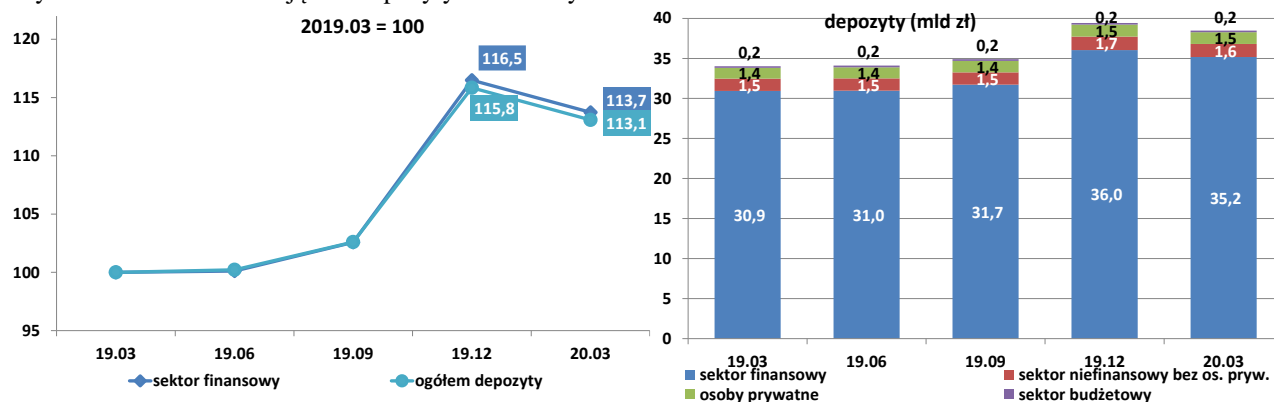
Wykres 4.6 Poziom wyrezerwowania należności od sektora niefinansowego ze stwierdzoną utratą wartości w bankach zrzeszających (%)

4.4 Źródła finansowania działalności – depozyty banków zrzeszających

Depozyty w bankach zrzeszających wzrosły w stosunku do marca 2019 r. o 13,1% (tj. o 4,4 mld zł, do 38,5 mld zł). Są one silnie skorelowane z depozytami składanymi przez banki zrzeszone.

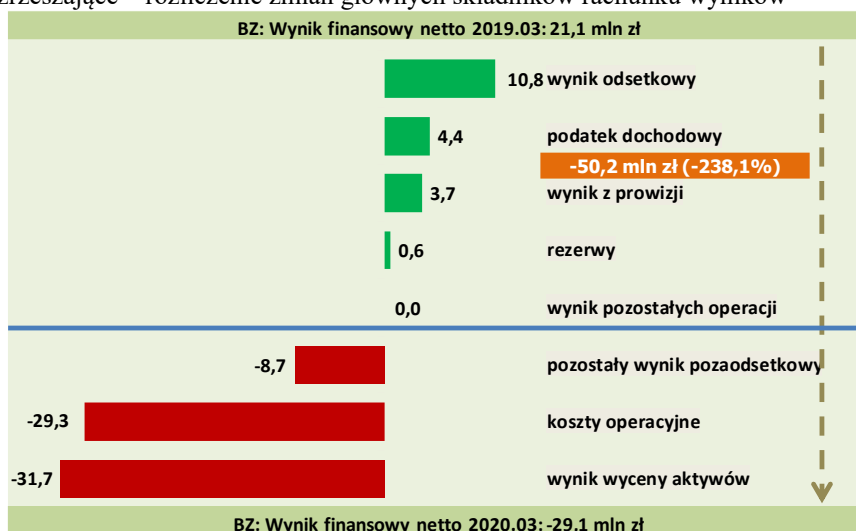
Wykres 4.7 Banki zrzeszające – depozyty oraz ich dynamika i struktura

4.5 Wyniki finansowe i efektywność banków zrzeszających

Banki zrzeszające na koniec marca 2020 r. wykazały łącznie stratę netto w kwocie (-) 29,1.

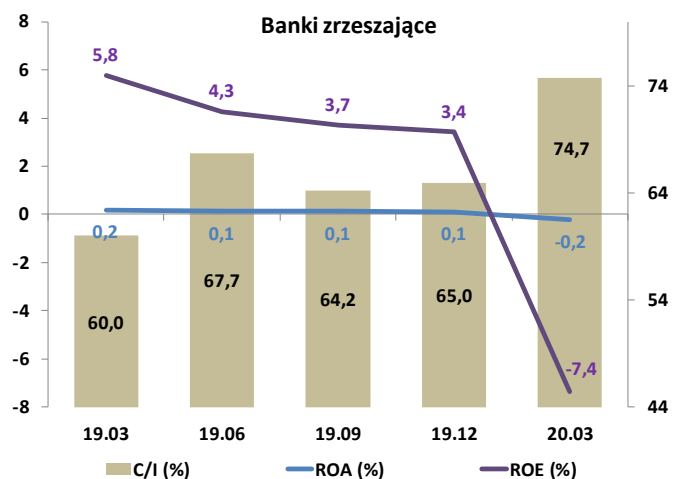
Wykres 4.8 Banki zrzeszające – rozliczenie zmian głównych składników rachunku wyników

4.6 Efektywność

Wskaźniki efektywnościowe wskazują na niestabilną sytuację banków zrzeszających.

Wykres 4.9 Banki zrzeszające – ROA i ROE netto oraz C/I

5 Sytuacja płynnościowa – normy LCR

Od 1 października 2015 r. obowiązuje Rozporządzenie Delegowane Komisji (UE) 2015/61 z dnia 10 października 2014 r. uzupełniające rozporządzenie CRR w odniesieniu do wymogu pokrycia wypływów netto dla instytucji kredytowych. Rozporządzenie delegowane wskazuje, że instytucje kredytowe zobowiązane są do utrzymywania wskaźnika pokrycia wypływów netto (wskaźnika LCR) na poziomie 100% od dnia 01.01.2018 r.

Bank, który nie spełnia wymogów w zakresie LCR, zobowiązany jest powiadomić o tym właściwe organy i przedstawić tym organom plan szybkiego przywrócenia zgodności z normą, a także codziennie – na koniec każdego dnia roboczego – przekazywać informacje na temat poziomu wskaźnika i jego składowych.

Norma LCR została określona w rozporządzeniu CRR i wprowadzona do polskiego prawa art. 94 ustawy o nadzorze makroostrożnościowym nad systemem finansowym i zarządzaniu kryzysowym w systemie finansowym.

Banki uczestniczące w IPS mogą – na podstawie art. 8 CRR oraz po uzyskaniu indywidualnych zgód KNF – stosować wskaźnik zagregowany dla całej grupy. Banki te na koniec marca 2020 r. spełniały normę LCR lub korzystały ze wskaźnika zagregowanego dla całego IPS.

Wszystkie banki spółdzielcze działające poza IPS spełniały indywidualną normę płynności określoną w rozporządzeniu CRR.

6 Fundusze własne

Fundusze własne banków spółdzielczych w stosunku do marca 2019 r. wzrosły o 3,9% do 12,4 mld zł.

Łączny współczynnik kapitałowy banków spółdzielczych wyniósł w marcu 2019 r. 17,8%, zaś w marcu 2020 r. 18,0%, natomiast współczynnik Tier I 17,0% w marcu 2019 r. i 17,3% w marcu 2020 r.

Fundusze własne wyższe niż równowartość 5 mln euro posiadały w marcu 2020 r. 192 banki wobec 180 w marcu 2019 r.

Tabl. 6.1 Rozkład liczby banków spółdzielczych według przedziałów łącznego współczynnika kapitałowego

	Liczba banków 2019.03	Liczba banków 2020.03
• 8% TCR wg CRR		
• 13,5% TCR ze wszystkimi buforami obowiązującymi w 2019 r.		
• 10,5% TCR ze wszystkimi buforami obowiązującymi od 19 marca 2020 r.		
TCR <8%	2	0
8% ≤ TCR < 10,5%	1	1
10,5% ≤ TCR < 13,5%	14	10
TCR ≥ 13,5%	527	523
Razem	544	534

Bankiem Spółdzielczym w Dołhobyczowie od 22 stycznia 2020 r. zarządza Bank Spółdzielczy w Zamościu, który ostatecznie go przejął z dniem 1 czerwca 2020 r.

Fundusze własne banków zrzeszających na koniec marca 2020 r. były wyższe o 16,8% niż w marcu 2019 r. i wyniosły 2,0 mld zł. Kapitał Tier I stanowił 69,2% funduszy własnych (75,6% w marcu 2019 r.).

Dane liczbowe

Szczegółowe dane liczbowe sektora banków spółdzielczych (łącznie z bankami usuniętymi z niniejszej analizy) dostępne są na stronie Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego:

https://www.knf.gov.pl/publikacje_i_opracowania w zakładce dane statystyczne.

Opracowano w Zespole Metodyk i Analiz Departamentu Bankowości Spółdzielczej.